

«Θεοφάνεια σε ένα νησάκι»

[Πολιτισμός / Λογοτεχνία - Φιλολογία / Πολιτισμός](#)

[Κατερίνα Χουζούρη](#)

Από το βιβλίο Ανθολόγιο για τα παιδιά του Δημοτικού, του Οργανισμού Εκδόσεως Διδακτικών Βιβλίων, (1975), επιλέξαμε ένα διήγημα του Πέτρου Γλέζου, που έχει ως θέμα, όπως είναι και ο τίτλος του, τα Θεοφάνεια σ' ένα νησάκι. Διαβάζεται ευχάριστα και σήμερα. Σε κάποιους, θα θυμίσει το αγαπημένο Ανθολόγιο. Σ' άλλους, θα ξυπνήσει αναμνήσεις από την παιδική τους ζωή σε κάποιο χωριό. Οι μικρότεροι, θα μάθουν πως γιορτάζονταν τα Θεοφάνεια στην πατρίδα μας παλιά. Τότε που οι κοινότητες ήταν ζωντανές, οι άνθρωποι ένιωθαν κοντά ο ένας στον άλλο. Τότε που όλα ήταν απλά, σεμνά, ζεστά, ευλογημένα και καλόκαρδα!

Κατερίνα Χουζούρη

Θεοφάνεια στην Ιερά Μεγίστη Μονή Βατοπαιδίου. Από τη Φωτοθήκη της Πemptουσίας

Θεοφάνεια σε ένα νησάκι

Δυο μέρες πριν από τα Φώτα, ο ξάδελφός μας ο Αντώνης μάς έκανε ξαφνικά την πρόταση:

- Ξαδέλφια, τι λέτε; Έρχεστε να πάμε στο Νησί, που θα βαφτίσω ένα παιδί;
- Και δεν πάμε, ξάδελφε, συμφωνήσαμε πρόθυμα και λίγο απερίσκεπτα η σύζυγός μου κι εγώ.

Το Νησί είναι ένα μικρό μακρόστενο νησάκι, που γειτονεύει με το δικό μας. Ένα πολύ μικρό νησάκι -άλλο ένα δίπλα του είναι ακατοίκητο που ολόκληρο το σώμα του το πιάνει το μάτι σου, μόλις ανεβείς σε κάποια κορφή των Φαναριών, να αναδύεται μέσα από τη θάλασσα, σαν ένα κήτος ή σαν ένα καράβι χωρίς κατάρτια. Ίσως γι' αυτό, επειδή είναι έτσι μικρό μπροστά στο δικό μας το νησί, που είναι μεγάλο και με βουνά ψηλά, το λένε «Νησί».

Το Νησί θα 'ναι δε θα 'ναι δυο τρία μίλια μακριά από τις ανατολικές μας ακτές, τις όμορφες, τις γεμάτες μικρούς χαριτωμένους κόλπους, θαλασσινές σπηλιές και χαμηλές βουνοπλαγιές κατάφορτες από λιόδεντρα και σκίνους και φίδες. Όλοι όλοι οι κάτοικοι του Νησιού λογαριάζονται καμιά διακοσαριά ψυχές, τριάντα σαράντα οικογένειες. Και φυσικά είναι όλοι τους ψαράδες. Όταν είναι μπονάτσες, ανοίγονται οι βαρκούλες τους γύρω γύρω στο πέλαγος, σαν μέλισσες, για να τρυγήσουν τον ανθό της θάλασσας. Όταν είναι βαρυχειμωνιές, οι άνθρωποι ξεμοναχιάζονται στο Νησί, αποκλεισμένοι από τον άλλον κόσμο· μπορεί να κάμουν

και δέκα και δεκαπέντε μέρες να ξεμυτίσουν οι βαρκούλες τους. Τότες οι ψαράδες κάθονται στο χαμηλό ακροθαλάσσι, αγναντεύουν την αγριεμένη θάλασσα, πάνε κι έρχονται βαριεστημένοι στις δυο τρεις ταβερνούλες του νησιού και πίνουν ρακή και καπνίζουν. Και οι γυναίκες φροντίζουν τότε ακόμη πιο πολύ τα λίγα κατσίκκια τους και τις κοτούλες τους, τα μόνα ζωντανά του Θεού που ζουν και τρέφονται πάνω στο γυμνό νησάκι, και ζουν και τρέφουν με το γαλατάκι τους και με τ' αυγά τους τα παιδιά του τόπου. Πάλι μπορεί να κάνω και λάθος, μπορεί εκτός από τα κατσίκκια και τις κότες να κυλάει άπραγος τις μέρες του πάνω στο Νησί και κανένας γαϊδουράκος.

Σ' αυτό λοιπόν το μικρό γειτονικό νησί, περάσαμε τη χρονιά εκείνη τη μεγάλη, τη φωτεινή γιορτή της Χριστιανοσύνης, τη γιορτή των Θεοφανίων.

Όπου να φτάσουμε από το χωριό μας στο Βόλακα, στο ακροθαλάσσι απ' όπου «θα ρίχναμε πέρα στο Νησί», χρειάστηκε να οδοιπορήσουμε τρεις τέσσερις ώρες. Οι γυναίκες πήγαιναν μπροστά, καβάλα σε δυο γαϊδουράκια, ο ξάδελφός μου κι εγώ ακολουθούσαμε πεζοπορώντας και κουβεντιάζοντας. Το πόσους ωραίους τόπους είδαμε, το πόσον ωραία βουνολάγκαδα περάσαμε, θα χρειαζόνταν πολλή ώρα να το διηγηθώ. Τώρα ξαναζώ και θυμούμαι μόνο την ώρα λίγο πριν από το δειλινό που, φτάνοντας στο ακρογιαλί, βρήκαμε τη βάρκα του μελλούμενου κουμπάρου από το Νησί να μας περιμένει στον ήσυχο κολπίσκο του Βόλακα. Πήδησε στη στεριά και μας υποδέχτηκε με πολλή ευγένεια, αλλά και με κάποια αδιόρατη σχεδόν στενοχώρια και δε δέχτηκε ούτε να ξαποστάσουμε λίγο στο πετροκάλυβό μας -είχαμε εκεί κάτω ένα χτήμα- ούτε να πει μια ρακή.

- Πρέπει να περάσουμε στο Νησί πριν μας πάρει η νύχτα... μας είπε με σοβαρό ύφος.

Μπήκαμε λοιπόν στη βαρκούλα του, κι ο κουμπάρος κι ο βοηθός του τράβηξαν κουπί να βγούμε λίγο στ' ανοιχτά, με την ελπίδα πως ύστερα θ' ανοίξουμε πανάκι. Όμως ο λίγος αεράκος που φυσούσε ήταν ενάντιος, ο κουμπάρος λοιπόν, ύστερα από λίγη σιγανοκουβέντα με το βοηθό του, έβαλε γερά μπροστά να τραβά κουπί. Το ίδιο κι ο βοηθός. Λίγο λίγο ο ιδρώτας άρχισε ν' αυλακώνει τα ηλιοψημένα πρόσωπά τους. Τώρα το ενάντιο αεράκι όλο και δυνάμωνε. Και σα να μην έφτανε αυτό, ο κουμπάρος έπρεπε ν' αδειάζει συνεχώς, μ' ένα μεγάλο σαρδελοκούτι, και νερό από τον πάτο της βαρκούλας του.

Τότες, όπως η νύχτα πλησίαζε κι η βάρκα όλο και περισσότερο κλυδωνιζόταν, η ξαδέλφη μου, που ήταν ολωσδιόλου στεριανή, άρχισε να φοβάται. Στην αρχή μάς κοίταζε σιωπηλά, κι εμείς της δίναμε κουράγιο. Ύστερα, έτρεμε πια να κουνηθεί από τη θέση της. Ο κουμπάρος, που καταλάβαινε το φόβο της, την παρηγορούσε:

- Μη φοβάσαι, καλέ, και φτάσαμε!...

Κι αληθινά. Είχαμε πια φτάσει στα χαμηλά πλάγια του Νησιού, εδώ κι εκεί περνούσαμε μέσα σε μικρές ξέρες, προσέχοντας μη χτυπήσει απάνω τους η βαρκούλα μας. Το λίγο κύμα σπούσε πάνω τους και τις καβάλαγε με χαμηλό, ήρεμο παφλασμό· ήταν σα να μιλούσε και μας βεβαίωνε πως δεν είχαμε πια κανένα κίνδυνο.

Τέλος, όταν το σούρουπο είχε προχωρήσει για καλά, η βαρκούλα μας έπεσε πλάι στην πρωτόγονη έρημη αποβαθρούλα του Νησιού. Ο κουμπάρος κι ο βοηθός του έβγαλαν στη στεριά τις γυναίκες σχεδόν σηκωτές στην αγκαλιά, κι ο ξάδελφός μου κι εγώ πηδήσαμε στη στεριά, όχι βέβαια με τόση λαχτάρα όσην οι γυναίκες, μα, όσο να 'ναι, με αρκετή ανακούφιση. Τότε μόνον ο κουμπάρος ο Νησιώτης μάς είπε, με τη χαριτωμένη συρτή, τραγουδιστή μιλιά του Νησιού, το μεγάλο μυστικό:

- Κουμπάροι, το βαρκάκι είναι μόνο για τέσσερεις νοματέους... Γι' αυτό βιαστήκαμε μη φρεσκάρει...

Άλλο τίποτα δεν είπε. Αλλά καλά καταλάβαμε την αποσιωπημένη συνέχεια, όταν τώρα ξέραμε πως τόσην ώρα είμαστε έξι αντί τέσσερα πρόσωπα μέσα στη βαρκούλα.

Φαντάζεστε βέβαια την ευχαρίστησή μας όταν βρεθήκαμε στο ήσυχο, ολοκάθαρο και... ακίνητο σπιτάκι του κουμπάρου. Οι γυναίκες μάς δέχτηκαν με χίλιες χαρές, τα παιδιά κρεμάστηκαν γύρω μας και μας κοίταζαν με θαυμασμό, μασουλώντας κιόλας τα ξερά σύκα που τους είχαμε φέρει. Κι αυτά ακόμη τα αβάφτιστα -ήταν δυο δίδυμα- ανασήκωναν από τις κρεμαστές κούνιες τους τα παχουλά προσωπάκια τους κι ανταποκρίνονταν πρόθυμα στα γέλια και στα κανακέματα που τους κάναμε.

Το βράδυ, ο κουμπάρος ήταν στενοχωρημένος, γιατί, λέει, το φαί «ήταν πολύ άνοστο και δεν τράβαγε κρασί». Και όμως. Ήταν εκλεκτό ψάρι με ολόλευκη τρεμάμενη κρούστα, σαν αέρινο γλύκισμα, που το εκάλυπτε -αυτό είναι ένα ειδικό μαγείρεμα, για να κρατάει το ψάρι πολλές μέρες- ένα ψάρι από τα πιο νόστιμα φαγητά που μου έτυχαν ποτέ.

Τη νύχτα ο αγέρας δυνάμωσε για καλά. Τον ακούγαμε να ξυρίζει τα

παραθυρόφυλλα του σπιτιού. Κι η αναπόληση του ταξιδιού μας του δειλινού, έκανε την ευτυχία της τωρινής μας ασφάλειας ακόμη μεγαλύτερη.

- Αλήθεια, αν καμιά φορά φυσήξει κανένας πολύ δυνατός σίφουνας, δεν μπορεί τάχα να το πάρει το Νησί; άκουσα την ξαδέλφη μου να ρωτάει τον άντρα της με χαριτωμένη αφέλεια, στο ανοιχτό διπλανό δωμάτιο, που αυτοί είχαν πάει να κοιμηθούν.

Όμως η ερώτηση έδινε θαυμάσια την εικόνα του παραμυθιού που ζούσαμε. Το Νησί ήταν αληθινά σαν ένα μικρό ξεκάταρτο καράβι ανάμεσα πελάγου. Έτσι το είδαμε την άλλη μέρα το πρωί, όταν βγήκαμε στο ξάγναντο της εκκλησιάς, διασχίζοντας μέσα σ' ελάχιστα λεπτά το μόνο δρομάκο του Νησιού, που χώριζε στη μέση τις δυο μόνες σειρές των σπιτιών του.

Φαίνεται πως όλη τη λαχτάρα τους για ομορφιά και αρχοντιά εδώ στο χαμηλό ταπεινό νησάκι οι αγαθοί νησιώτες την είχαν διοχετεύσει στην εκκλησία του. Έλαμπε ολόκληρη μέσα και έξω. Πρόβαλλε πάνω από τα χαμηλά σπιτάκια, πάνω ακόμη κι από όλη τη χαμηλή γη του νησιού σαν αληθινά μεγάλος Οίκος του Θεού. Ήταν βαμμένη ολόλευκη, με τον τρούλο μόνο γαλάζιο, ένα καθαρό γαλάζιο σαν τη θάλασσα και τον ουρανό. Η μικρή της αυλή ήταν κεντημένη με λευκό χαλίκι, και τα δεντράκια της -δυο τρία χαμηλά δεντράκια- ίσκιωναν με το λίγο πράσινό τους την ασπράδα της. Μέσα η εκκλησία άστραφτε ολοκάθαρη.

Όταν μπήκαμε στην εκκλησιά, η μικρή σύναξη -όλο το χωριό- παρ' όλη την κατάνυξη με την οποία παρακολουθούσε την ωραία ακολουθία των Θεοφανίων, βρήκε τρόπο να περιεργαστεί τους «ξένους». Κι αυτός ακόμη ο ιερέας -ένας συμπαθητικός ώριμος άντρας- επέμεινε να μας λιβανίσει λίγο περισσότερο, όταν πέρασε δίπλα μας, για να μας τιμήσει βέβαια, αλλά και για να βρει καιρό να μας καλοδεί.

Ύστερα το γλυκύ μέλος του ύμνου του Κυρίου μάς έφερε όλους προς αυτόν:

Επεφάνης σήμεραν

τη οικουμένη

και το φως Σου, Κύριε,

εσημειώθη εφ' ημάς

εν επιγνώσει υμνούντας Σε.

Ήλθες, εφάνης,

το Φως το απρόσιτον.

Όταν «αγιαστήκαν» τα νερά, το εκκλησίασμα πέρασε ήσυχα ήσυχα από την Ωραία Πύλη και πήρε αγιασμό, φιλώντας το χέρι του ιερέως. Κι ύστερα, με τον ιερέα και τον ψάλτη, με την «Αρχή του τόπου» -έναν και μόνον χωροφύλακα- και με τον υποδιδάσκαλο μπροστά, ακολουθήσαμε κι εμείς στις επισκέψεις στα σπίτια που γιόρταζαν.

Τα βαφτίσια γίνηκαν το απόγευμα. Ο ξάδελφός μου κι εγώ είχαμε αποφασίσει να βαφτίσουμε τα δίδυμα, και ο κουμπάρος το δέχτηκε εγκάρδια. Εν τω μεταξύ ένας ακόμη γονιός, που είχε αβάφτιστο παιδί, ήρθε και μου ζήτησε να το βαφτίσω. Δέχτηκα την τιμή με προθυμία.

Φυσικά, στα βαφτίσια συνάχτηκε όλο το χωριό. Δεν έμεινε ψυχή σε άλλο σπίτι, εκτός από δυο παράλυτες γριούλες. Γύρω γύρω στην κολυμβήθρα σπρώχνονταν τα παιδιά, πιο πίσω οι μεγάλοι, έως έξω στις αυλές, όπου αποτραβιόνταν οι άντρες για να κάμουν τόπο. Κι ο καημένος ο ιερέας κουράστηκε αρκετά για να τελειώσει με τάξη και ευπρέπεια και τις τρεις βαφτίσεις.

Ύστερα μοιράσαμε τα «μαρτυριάτικα» σε όλο το χωριό, που μας εύχονταν να τα «χιλιάσουμε», και το βράδυ χρειάστηκε να φάμε δυο φορές για να «τιμήσουμε το τραπέζι» και στα δυο σπίτια των κουμπάρων, ένα τραπέζι πλούσιο, ευλογημένο και καλόκαρδο.

Όταν την άλλη μέρα το μεσημέρι, αφού ευχηθήκαμε σε όλους τους Γιάννηδες, κατεβήκαμε στο λιμανάκι του Νησιού για να «μπαρκάρουμε» για το δικό μας, όλο το χωριό πρόβαλε στις πόρτες των σπιτιών να μας ευχηθεί, να μας προπέμψει:

- Στο καλό να πάτε! Στο καλό να πάτε!...

Τώρα οι καλοί μας κουμπάροι είχαν πάρει τα μέτρα τους. Στο λιμανάκι μάς περίμενε το καινούργιο καϊκάκι του καπετάν Νικήτα, για να μας μεταφέρει στον τόπο μας. Είχαν στρώσει ακόμη και χράμια απάνω στο καλοπλυμένο κατάστρωμα του καϊκιού, για να ξαπλώσουν άνετα οι γυναίκες.

Με φρέσκο πρίμο αγέρι το καϊκάκι, σαν πουλί που πετούσε ξυστά πάνω στη θάλασσα, μας έφερε σε είκοσι λεπτά της ώρας στο νησί μας. Βγήκαν μαζί μας στη στεριά ο καπετάνιος κι οι κουμπάροι μας «να φάνε μαζί μας μια ελιά», «να πιουν ένα κρασί», κι ύστερα σάλπαραν πάλι για το Νησί. Τώρα για να «βρούνε τον καιρό» χρειάστηκε «να κόψουν» ένα σωρό βόλτες. Τους παρακολουθούσαμε όπως λίγο

λίγο ξεμάκρυναν. Το λευκό πανί πότε φούσκωνε με τον άνεμο, πότε σούρωνε στην άπνοια. Ύστερα, σιγά σιγά το καϊκάκι καβατζάρισε* τη μικρή γλώσσα της γης του Νησιού και χάθηκε πίσω της.

Τότε νοιώσαμε την πίκρα του χωρισμού από τους καλούς ήσυχους Νησιώτες, που ζουν εκεί στο μικρό νησί τους άγνωστοι και αγνοημένοι, και που σ' εμάς έτυχε η καλή τύχη να τους γνωρίσουμε και να τους αγαπήσουμε. Κι ας ζήσαμε μαζί τους μόνον τρεις ημέρες. Έφτασαν αυτές για να τους βάλουν στην καρδιά μας. Βέβαια, γι' αυτό βοήθησε κι ο φωτισμός και η θέρμη με την οποία ζέστανε τη χριστιανική ψυχή μας η ευκαιρία να χαρούμε τη μεγάλη γιορτή των Φώτων στο ήσυχο νησάκι τους.

Αληθινά. Δε θα ξεχάσω ποτέ εκείνα τα γαλήνια, τα σεμνά, τα ζεστά χριστιανικά Φώτα του γλυκύτατου εκείνου Γενάρη του έτους 194..., τα Φώτα που ο καλός Θεός μάς αξίωσε να γιορτάσουμε στο Νησί.

* καβατζάρω: περνώ έναν κάβο (ακρωτήριο)

Πέτρος Γλέζος

<http://bit.ly/2CFJ8Kp>